

BUREAU CLARA WICHMANN

JAARVERSLAG 2020

VOORWOORD	3
ORGANISATIE	4
1. TERUGBLIK 2020	6
2. STRATEGISCHE RECHTSZAKEN EN PROCEDURES	10
3. SAMENWERKINGEN EN PROJECTEN	17
4. IN DE MEDIA	22
5. PLANNEN 2021	24

VOORWOORD

2020 was een bewogen jaar. We gingen voortvarend van start door op 14 februari samen met DeGoedeZaak en namens 7729 mede-eisers de dagvaarding te overhandigen aan minister Bruins om gratis anticonceptie te bewerkstelligen. Voorafgaand zaten we nog zij aan zij in een brasserie in Den Haag om de overhandiging voor te bespreken. Het nieuws over een nieuw virus in Wuhan leek nog ver weg.

Hoe anders was alles een maand later. Door het coronavirus werkten we van de ene op de andere dag vanuit huis en leerden we Zoomen, 'muten' en 'unmuten' als nooit tevoren. En meteen zagen we: in tijden waar beleid, noodmaatregelen en steunpakketten uit de grond worden gestampt, is het extra belangrijk om scherp toezicht te houden dat vrouwen-rechten worden beschermd. Rechten voor vrouwen* mogen geen leuke 'franje' zijn voor politici, juristen en beleidsmakers in tijden dat het goed gaat. Nee, hoe serieus een land de rechten van vrouwen neemt, tekent zich juist af in tijden van crisis.

Er was genoeg te doen. Want hoe toegankelijk is de abortuspil tijdens een lockdown? We spanden hierover een kort geding aan, om de abortuspil ook per post te kunnen ontvangen. En welke gevolgen heeft het strenge deurbeleid bij supermarkten in tijden van de 'intelligente lockdown' voor alleenstaande moeders? Samen met partnerorganisaties schreven we een open brief aan minister-president Rutte om onze zorgen hierover te uiten. En waarom maken vrouwen zoveel minder aanspraak op TOZO en NOW regelingen? Blijkbaar geldt in tijden van nood, plotseling weer het aloude principe van de man als broodwinnaar, in plaats van de economische zelfstandigheid van vrouwen. We zochten dit juridisch uit in een onderzoek, en we stuurden brieven naar het Parlement en de Minister. En hoe gaat het met de huishoudelijk werkers, die juist in deze tijd zo'n cruciale rol vervullen, terwijl de overheid hen niet behandelt als volwaardige werknemers? Wij onderzoeken de mogelijkheden voor eerlijke en betere wetgeving, en we entameerden een rechtzaak.

Ook naast de corona gerelateerde problematiek was er genoeg werk te verzetten. We dagvaardden de Staat samen met afstandsmoeder Trudy Scheele-Gertsen omdat zij net als duizenden andere ongehuwde vrouwen in de jaren '50, '60 en '70 gedwongen haar kind moest afstaan. Ook lanceerden we samen met onze alliantiepartners VraagClara.nl, de online rechtswinkel voor vrouwen. Met dit initiatief hopen we het recht meer toegankelijk te maken. En op 30 november bereikten we een mijlpaal toen de Staat haar excuses aanbood voor de verplichte sterilisatie van transgender personen die tussen 1980 en 2004 geslachtsaanpassende operaties ondergingen.

Juist in zo'n bewogen jaar voelde ons werk bij Bureau Clara Wichmann relevanter dan ooit. In dit jaarverslag lees je waar we ons het afgelopen jaar verder voor hebben ingezet, maar zie je ook waar we in 2021 strijdbaar op voortbouwen.

Aniek de Ruijter
Directeur Bureau Clara Wichmann

ORGANISATIE

Bureau Clara Wichmann is een stichting en heeft daarom geen winstoogmerk. De bestuursleden ontvangen geen beloning.

Bureau

Het bureau geeft leiding aan projecten, initieert activiteiten en rechtszaken en is verantwoordelijk voor de communicatie en coördinatie van Bureau Clara Wichmann.

- **dr. mr. Anniek de Ruijter**
Directeur
- **Agnes Cremers, MA**
Managing Director
- **Santi van den Toorn, MSc**
Projectcoördinator en campaigner
- **Femke Zeven, LLB**
Bureaucoördinator en
Projectcoördinator ASWH
- **mr. Sarah Jeddaoui**
Juridisch medewerker

Algemeen bestuur

Het bestuur van de stichting Bureau Clara Wichmann werd tot 30 december 2020 gevormd door:

- **dr. mr. Lyn Tjon Soei Len**
Voorzitter
- **mr. Anita de Casparis**
Penningmeester

Beoordelingscommissie Rechtszaken

De beoordelingscommissie Rechtszaken wordt gevormd door strategische juridische adviseurs. De commissie beoordeelt of een strategische rechtszaak of een proefproces binnen de statuten en doelstellingen van het Bureau Clara Wichmann past. De commissie adviseert de directeur van het Bureau en het bestuur over de wenselijkheid van het voeren van een procedure en de toedeling van middelen vanuit het rechtszakenfonds voor het starten van een rechtszaak.

De strategische juridische adviseurs per 31 december 2019

- mr. Elena Deliran
- mr. Margreet Hemmes
- mr. Jelle Klaas
- mr. Nawal Mustafa
- mr. Linde Bryk
- mr. Heidi Lichtevelde
- mr. Janneke van der Kroon
- dr. mr. Marlies Vegter
- mr. Safiya Roblè van Deursen
- mr. Lisa van der Maden
- dr. mr. Natasa Nedeski
- dr. Doutje Lettinga

Duizenden ongehuwde vrouwen moesten hun kind bij de geboorte afstaan ter adoptie.

Samen met afstandsmoeder Trudy Scheele-Gertsen hebben wij de Staat gedagvaard.

1 TERUGBLIK 2020

FEBRUARI I

Op vrijdag 14 februari overhandigen we samen met DeGoedeZaak namens 7229 mede-eisers een dagvaarding voor de Staat om gratis toegang tot anticonceptie af te dwingen. We brachten de dagvaarding op valentijnsdag symbolisch langs bij toenmalig minister Bruins van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

FEBRUARI II

Samen met 19 eiseressen heeft Bureau Clara Wichmann de kloosterorde de Goede Herder aansprakelijk gesteld voor het schenden van de rechten vrouwen die daar jarenlang dwangarbeid moesten verrichten en gedwongen werden tot een geïsoleerd bestaan.

MAART I

De pilot van de overtijdbehandeling is geslaagd. Uit de pilot bleek dat onder professionele begeleiding van een bekwame huisarts de vrouwen laagdrempelig en binnen zeer korte tijd konden worden geholpen met hun zorgvraag voor een overtijdbehandeling. De overtijdpil is een laagdrempelige manier om te voorkomen dat je zwanger wordt. Wij hopen dat op basis van deze bevindingen de standaarden en leidraden ook door het Nederlands Huisartsen Genootschap (NHG) worden aangeboden aan de rest van de Nederlandse huisartsen.

MAART II

Bureau Clara Wichmann stuurde samen met Single SuperMom en tal van andere partnerorganisaties een open brief aan de Minister-President. Hierin werden de zorgen geuit rondom de impact van het strenge deurbesluit van supermarkten, in verband met COVID19, op de mogelijkheid van alleenstaande ouders om boodschappen te doen.

APRIL

Op 10 april vond het kort geding van Trix (alias) tegen de Staat plaats omdat zij ongewenst zwanger was, maar haar huis niet uit kon vanwege de coronamaatregelen. Bureau Clara Wichmann en Women on Waves wilden dat de abortuspil per post beschikbaar zou worden gesteld. De rechtbank Den Haag wees het verzoek in het kort geding van Trix tegen de Staat echter af.

MEI I

In mei lanceerde Bureau Clara Wichmann samen met WOMEN Inc, Wo=men, Movisie en De Nederlandse Vrouwen Raad VraagClara.nl, de online rechtswinkel voor vrouwen. Vrouwen in Nederland kunnen hun vragen over financiën, onderwijs, zorg en, niet onbelangrijk, over coronamaatregelen aan Clara stellen. Clara biedt gratis juridische hulp op maat en is ook telefonisch bereikbaar.

MEI II

Bureau Clara Wichmann deed samen met de alliantiepartners een oproep om de hulp niet te vergeten tijdens de lockdown. Huishoudelijk werkers spelen een cruciale rol in onze samenleving. Toch behandelt de overheid hen niet als volwaardige werknemers. Wij onderzoeken de mogelijkheden voor betere en eerlijkere wetgeving.

De Sociaal Economische Raad (SER) kwam begin juli naar buiten met een verkenning naar de markt voor persoonlijke dienstverlening.

JUNI

Op 24 juni heeft Bureau Clara Wichmann samen met 'afstandsmoeder' Trudy Scheele-Gertsen de Nederlandse Staat gedagvaard. Duizenden ongehuwde zwangere vrouwen moesten in de jaren '50, '60 en '70 hun kind bij de geboorte gedwongen afstaan. Trudy was een van deze vrouwen. Bureau Clara Wichmann ondersteunt Trudy's zaak en samen stellen we de Staat hiervoor aansprakelijk. Voor deze rechtszaak is ook een crowdfunding gestart.

SEPTEMBER I

Na onze succesvolle procedure heeft de overheid nieuwe verplichtingen opgelegd aan het 'Nu Niet Zwanger' -project. Bureau Clara Wichmann en het Nederlandse Juristen Comité hadden grote zorgen over de vraag of de mensenrechtelijke en vrouwenrechtelijke waarborgen wel voldoende meegenomen waren in het project Nu Niet Zwanger van de GGD. Het project is erop gericht om "kwetsbare vrouwen" die niet zwanger willen worden, te helpen door verstrekking van anticonceptie zoals de 'prikpil'.

SEPTEMBER II

Naar aanleiding van het wetsvoorstel Seksuele misdrijven van minister Grapperhaus schreef Bureau Clara Wichmann een advies aan het ministerie Justitie en Veiligheid. In het advies onderstrepen wij het belang van het in stand laten van het huidige verkrachtingsartikel.

OKTOBER I

Tot ons verdriet is in oktober Mac Vijn overleden. Mac was als advocaat betrokken bij een groot aantal van onze strategische rechtszaken. Zo voerde zij de rechtszaken van de zwangere zelfstandigen, de procedure voor de uitkering bij ziekte van alfavulpen en de zaak van onderzoekster Edith Kuiper inzake het bewijs van seksediscriminatie bij haar sollicitatieprocedure bij de UvA. Ze was een doortastende, nuchtere advocaat en een feministe pur sang.

OKTOBER II

Op 28 oktober organiseerde Bureau Clara Wichmann samen met Pakhuis de Zwijger een gesprek met Nadine Ridder, Nani Jansen Reventlow, Sylvana Simons en Nawal Mustafa over de gevolgen van racistische en seksistische hate speech en hoe dit, juridisch, mogelijk een halt toegeroepen kan worden. Het was tevens de lancering van het project 'gendered hate speech' van Bureau Clara Wichmann: een juridische verkenning waarin de civielrechtelijke aspecten van dit probleem en de mogelijkheden om schade te verhalen worden onderzocht.

NOVEMBER

De Staat heeft op maandag 30 november excuses gemaakt voor de voorwaarden die ze tot 2014 stelde aan het wijzigen van het juridisch geslacht. Een historisch moment voor de erkenning en acceptatie van transgender- en intersekse personen. Tussen 1980 en 2014 moesten mensen die hun geslachtsregistratie wilden wijzigen eerst geslachtsaanpassende operaties en een onomkeerbare sterilisatie ondergaan. Bureau Clara Wichmann maakt deel uit van het transgendercollectief die de Staat hier eerder dit jaar voor aansprakelijk heeft gesteld. De regeling en de verdere vormgeving van de publieke excuses moeten nog worden uitgewerkt, wat in overleg met het transgendercollectief zal gebeuren.

NOVEMBER I

Bureau Clara Wichmann stuurde namens alle lidorganisaties van Alliantie Samen Werkt Het een brief naar Minister Koolmees (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) met de vraag om nader onderzoek te doen naar de geïdentificeerde knelpunten en mogelijke indirect discriminerende effecten van de NOW, Tozo en TOFA-regelingen.

NOVEMBER II

Mede naar aanleiding van een advies van Bureau Clara Wichmann heeft Minister van Justitie en Veiligheid, dhr. Grapperhaus, aangekondigd het wetsvoorstel seksuele misdrijven zodanig aan te passen dat alle onvrijwillige seks strafbaar zal worden gesteld als verkrachting.

Online gendered hate speech
is in toenemende mate een
probleem dat vooral vrouwen
en minderheidsgroepen treft.

Bureau Clara Wichmann heeft daarom op 30 september 2020
het project 'gendered hate speech' gelanceerd.

2

STRATEGISCHE RECHTSZAKEN EN PROCEDURES

VERPLICHTE STERILISATIE

Bureau Clara Wichmann, TNN, NNID, Willemijn van Kempen en andere gedupeerden stellen dat de wettelijke eisen van sterilisatie en andere verplichte lichamelijke aanpassingen die tot 2014 van kracht waren, in strijd zijn met internationale verdragsbepalingen en rechtsbeginselen.

Tussen 1985 en 2014 moesten mensen die hun geslachtsregistratie wilden wijzigen eerst geslachtsaanpassende operaties en onomkeerbare sterilisatie ondergaan. Deze operaties waren medisch niet noodzakelijk maar wel wettelijk verplicht. Met grote gevolgen voor de mensen bij wie op de geboortakte een verkeerd geslacht was opgetekend.

Sinds 1995 zijn ruim 1200 transgender en interseks mensen hiervan het slachtoffer geworden. Het Europese Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) oordeelde in 2017 al over vergelijkbare wetgeving in Frankrijk dat die in strijd was met

fundamentele mensenrechten. De medische behandelingen waren immers verplicht en konden niet worden aangemerkt als 'vrijwillig', aangezien zonder die behandelingen de personen in kwestie hun geslachtsregistratie niet konden wijzigen.

De Nederlandse Staat heeft onrechtmatig gehandeld door die eis in te voeren en te handhaven, vinden de organisaties. Daarom hebben zij op 18 februari 2020 de Staat aansprakelijk gesteld voor het leed en eisen ze publieke erkenning en een passende compensatie voor de gedupeerden.

Stand van zaken

Minister Dekker en minister Van Engelshoven hebben op maandag 30 november in een online ontmoeting excuses aan het transgendercollectief gemaakt. Daarnaast heeft de Staat besloten tot een financiële tegemoetkoming. Een historisch moment voor de erkenning en acceptatie van transgender- en interseks personen.

Transgender- en intersekse personen die in de periode tussen 1 juli 1985 en 1 juli 2014 een fysieke transitie hebben ondergaan, uitmondend in de wijziging van de geslachtsregistratie in de geboorteakte, komen in aanmerking voor een tegemoetkoming van € 5.000 per persoon. De regeling en de verdere vormgeving van de publieke excuses moeten nog worden uitgewerkt, wat in overleg met het transgendercollectief zal gebeuren.

RECHTSPOSITIE PGB-ZORGVERLENERS

60.000 PGB-nemers vallen nu onder Regeling Dienstverlening aan huis, terwijl deze zorg een overheidstaak is en deze regeling niet bestemd is voor deze groep. Volgens Bureau Clara Wichmann en Vereniging van Vrouw en Recht is de Regeling Dienstverlening aan Huis onrechtmatig en wordt deze bovendien ten onrechte toegepast op zo'n 60.000 mensen die werken voor personen die hun hulp nodig hebben. Deze PGB zorgverleners zijn door de regeling goedkoper dan gewone werknemers. De overheid bespaart op werknemersverzekeringen, loonpremies en op de mogelijke uitkeringen die in de verschillende wetten zijn geregeld en dit allemaal ten koste van de zorgverleners.

Volgens de organisaties is de Regeling Dienstverlening aan Huis onrechtmatig en bovendien ten onrechte toegepast op ongeveer 60.000 mensen die werken voor personen die hun hulp en zorg betalen uit een persoonsgebonden budget (PGB). De zaak wordt gevoerd door de advocaten van Houthoff.

Stand van zaken

Momenteel loopt de beroepschriftprocedure van onze individuele cliënt. In november 2020 vond er een hoorzitting plaats bij de Rechtbank Rotterdam. Deze is opgevolgd door een schriftelijke ronde. BCW, VVR en Houthoff hebben op 1 februari 2021 de antwoorden op de vragen van de rechtbank ingediend.

NU NIET ZWANGER

Bureau Clara Wichmann heeft samen met het NJCM bezwaar gemaakt tegen het subsidiebesluit op grond waarvan het ministerie VWS het Nu Niet Zwanger programma uitrolt. Bij het Nu Niet Zwanger programma gaan hulpverleners in diverse gemeentes indringende gesprekken aan met 'kwetsbare' vrouwen over hun kinderwens.

In de eerste plaats gaat het de organisaties om het zelfbeschikkingsrecht: het grondrecht dat iedereen een vrijwillige keuze zou moeten kunnen maken met betrekking tot het wel of niet hebben van kinderen. In de tweede plaats lopen deelnemers aan het programma het risico dat zij met bepaalde stereotyperingen worden benaderd. In de derde plaats bestaan er bij Bureau Clara Wichmann en NJCM zorgen over de bescherming van de privacy van deelnemers. Bovendien zien we in de huidige beleidsstukken weinig tot geen aandacht voor mensen- en vrouwenrechten, terwijl de Staat deze rechten duidelijk in overweging moet nemen bij het opstellen van beleid.

Nadat verschillende gesprekken en het opsturen van een wetenschappelijk rapport met daarin de relevante mensenrechten en vrouwenrechten niet tot verandering hebben geleid, zagen we geen andere mogelijkheid dan het voeren van een procedure tegen de subsidietoekenning. Daarin worden we bijgestaan door advocaten van het kantoor Stibbe die de zaak pro bono voerden, en door het PILP NJCM, het onderdeel van het NJCM dat ziet op strategisch procederen voor mensenrechten.

Stand van zaken:

De procedure heeft in de zomer van 2020 tot een mooi inhoudelijk resultaat geleid. Volgens de minister kan inderdaad de mogelijkheid bestaan dat een vrouw zich gedwongen voelt om het antwoord te geven dat ze verwacht dat de professional wil horen. De overheid heeft daarom nieuwe verplichtingen opgelegd aan het project 'Nu Niet Zwanger', waaronder:

- *de verplichting dat er specifieke aandacht komt voor het mensenrechtelijk kader in opleiding, kader en intervisie voor alle betrokkenen bij het project;*
- *een toegankelijk en breed bekend klachten-meldpunt voor de deelnemers; en*
- *een verplichte training met aandacht voor het mensenrechtelijk kader voor de professionals die de gesprekken voeren.*

Deze verplichtingen komen grotendeels tegemoet aan de eisen van Bureau Clara Wichmann en het NJCM. De organisaties zijn dan ook blij met dit resultaat en zullen het 'Nu Niet Zwanger'-project kritisch blijven volgen.

AFSTANDSMOEDERS

Duizenden ongehuwde zwangere vrouwen moesten in de jaren '50, '60 en '70 hun kind bij de geboorte afstaan ter adoptie. Bureau Clara Wichmann ondersteunt de rechtszaak van 'afstandsmoeder' Trudy Scheele-Gertsen, die in de jaren 60 haar zoon tegen haar wil af heeft moeten staan ter adoptie. Tussen 1956 (het moment dat de adoptiewet werd ingevoerd) en 1984 (het moment dat abortus gelegaliseerd werd) stonden duizenden vrouwen gedwongen hun kind af omdat zij ongehuwd zwanger waren geraakt. Alles rammelt in deze zaak, de adoptiewet heeft ongekend veel levens verwoest en verschrikkelijk leed veroorzaakt.

Trudy Scheele-Gertsen en Bureau Clara Wichmann stellen de Staat aansprakelijk voor het leed dat deze gebeurtenis haar heeft bezorgd. De zaak wordt gevoerd door Lisa Marie Klomp van advocatenkantoor Prakken d'Oliveira. Om deze zaak te financieren is Bureau Clara Wichmann een crowdfunding gestart.

Stand van zaken

De dagvaarding is verstuurd en wij hebben de Conclusie van Antwoord ontvangen. Bureau Clara Wichmann beraadt zich nu over de vervolgstappen en bereiden ons voor op een eventuele zitting.

KORT GEDING ABORTUSPIL

Trix is een alleenstaande moeder met een dochter met COVID19 verschijnselen die het huis niet uit kan als zij de richtlijnen van de overheid opvolgt. Daarom wil zij via de huisarts toegang krijgen tot de abortuspil per post.

De zaak van Trix wordt gesteund door Bureau Clara Wichmann en Women on Waves. Wij krijgen meerdere vergelijkbare berichten. Een andere vrouw, die op het laatste moment toch afzag van procederen, zit in een onveilige thuissituatie met een partner die niet weet dat zij zwanger is. Ze kan niet onopgemerkt naar de kliniek omdat ze ook voor werk niet meer de deur uit kan.. Een andere dame woont op een waddeneiland en zou 4 uur moeten reizen om naar een abortuskliniek te gaan, terwijl reizen nu wordt afgeraden.

Alle drie de vrouwen willen hun zwangerschap binnen het eerste trimester middels de abortuspil afbreken. Uitgebreid wetenschappelijk onderzoek heeft al aangetoond dat dit een veilige manier is om een zwangerschap af te breken. In Engeland en Ierland is het vanwege de COVID-19 crisis nu ook mogelijk om op deze manier abortushulp te verstrekken. The Royal College of Obstetricians and Gynaecologists (RCOG) heeft een speciale richtlijn voor abortus hulpverlening in tijden van Corona gemaakt met de nadruk op de veiligheid en mogelijkheden van het gebruik telemedicine zonder bezoek aan een kliniek.

Stand van zaken

De rechter heeft ons kort geding afgewezen. In het beraden over mogelijke vervolgstappen volgen we ook de politiek, waar in de verkiezingsprogramma's aandacht is voor de abortuspil bij de huisarts.

GRATIS ANTICONCEPTIE

Bureau Clara Wichmann en DeGoedeZaak vinden dat anticonceptie voor iedereen gratis moet zijn. Daarom startten de organisaties een rechtszaak tegen de Staat samen met meer dan 7000 mede-eisers die zich hebben ingeschreven op www.eenzaakvooriedereen.nl.

In 2011 werd een belangrijke feministische strijd tenietgedaan. Anticonceptie werd uit het basispakket gehaald met het argument dat het niet 'medisch noodzakelijk' is. Sindsdien zijn het weer vooral vrouwen die opdraaien voor de kosten: van alle mensen die anticonceptie gebruiken is 4% man en 96% vrouw.

Bureau Clara Wichmann vindt dat kosteloze anticonceptie een zaak is voor de overheid: anticonceptie is een fundamenteel reproductief recht. Het maatschappelijke, economische en individuele gewin van anticonceptie weegt makkelijk op tegen de kosten hiervan op de begroting van de overheid.

Stand van zaken

Op 14 februari 2020 is de dagvaarding, namens meer dan 7000 mede-eisers, overhandigd aan de minister van VWS. De Staat heeft een conclusie van antwoord genomen, de zittingsdatum staat momenteel gepland voor 29 juni 2021.

** Op 25 maart 2021 is de motie voor anticonceptie in het basispakket aangenomen in de Tweede Kamer. Bureau Clara Wichmann houdt de ontwikkelingen van deze motie, met oog op de verkiezingen, nauwlettend in de gaten. Van belang is dat de kosten van anticonceptie niet onder het eigen risico zullen vallen, dat zou betekenen dat het nog steeds niet gratis. De zittingsdatum blijft voorlopig, tot er meer duidelijkheid is over de uitwerking van de motie, staan.*

DE MEISJES VAN DE GOEDE HERDER

Tussen 1860 en 1979 werden meisjes en jonge vrouwen tewerkgesteld in de kloosters van de Zusters van de Goede Herder. Het werk van de vrouwen werd afgedwongen door de nonnen van de congregatie door dreiging met een straf, variërend van het inhouden van beloningen tot afzondering in een isoleercel. Hoewel internationaal- en Europeesrechtelijke normen later zijn verduidelijkt, gold tussen 1945 en 1975 de conventie van de Internationale Arbeidsorganisatie en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens al. Deze verdragen stellen heel helder dat dwangarbeid, en zeker kinderarbeid ten strengste verboden is, zo concludeert ook het onderzoek van de Rijksoverheid uit 2019.

De rechten van de vrouwen die jarenlang dwangarbeid moesten verrichten werden op vele vlakken geschonden. Dit stelt Bureau Clara Wichmann samen met 19 eiseressen, die gedwongen werden tot arbeid voor het klooster. Volgens Bureau Clara Wichmann en mensenrechtenadvocaat Liesbeth Zegveld (Prakken d'Oliveira) is er sprake van een schending van het recht op onderwijs, het verbod op (fysieke en psychische) mishandeling en het verbod op (kinder)dwangarbeid.

Stand van zaken

Middels een dagvaarding hebben de eiseressen, samen met Bureau Clara Wichmann, de Goede Herder aansprakelijk gesteld en eisen we erkenning en genoegdoening. De Goede Herder heeft een conclusie van antwoord genomen, we wachten momenteel de zittingsdatum af.

SIRIZ

De staat blijkt subsidie voor abortushulpverlening aan Siriz te verlenen. Siriz is een christelijke organisatie ter bescherming van het leven van het ongeboren kind. Het geld voor keuzehulp bij een ongewenste zwangerschap is bedoeld voor zorg voor vrouwen, maar gaat nu naar organisaties die zich voornamelijk richten op het ongeboren leven. Zo rept de visie van Siriz met geen woord over de rechten van de vrouw of het zelfbeschikkingsrecht. De regering geeft geen garanties dat het recht van vrouwen om zelf een afwijking te maken door Siriz voldoende wordt beschermd. Zo kunnen vrouwen met de voorgenomen gunning ongemerkt in contact komen met een organisatie die hun in de richting van het afzien van abortus stuurt.

De staatssecretaris doet namens Siriz veel beloftes aan de Kamer over een grotere onafhankelijkheid van de organisatie ten opzichte van de anti-abortusorganisatie Vereniging tot Bescherming van het ongeboren kind. Toch worden er geen garanties of waarborgen gegeven dat deze hulp niet sturend is of dat de organisatie VBOK en Siriz onafhankelijk van elkaar zullen opereren.

Bureau Clara Wichmann wil daarom dat deze subsidie ingetrokken wordt. In 2019 maakte BCW haar zorgen al kenbaar aan de staatssecretaris, samen met het Humanistisch Verbond.

Stand van zaken

We zijn in bezwaar gegaan tegen het besluit tot subsidieverstreking. Om dit geïnformeerd te doen, hebben we middels een WOB-verzoek de stukken rondom de besluitvorming voor deze subsidieverstreking opgevraagd. Een groot deel van de stukken zijn zwart gelakt. Daarom zijn we inmiddels ook in bezwaar gegaan tegen het WOB-besluit: we willen alle informatie boven tafel halen over deze subsidieverstreking. Inmiddels is er een hoorzitting geweest in deze laatste bezwaarprocedure; we wachten de beslissing af.

X IN GEBOORTEAKTE

Aanvragers identificeren zich als non-binair en willen daarom graag een X in het paspoort en de geboorteakte. Voor non-binaire (trans)personen is het nog altijd moeilijk om in plaats van een M of V een X in je paspoort te krijgen. Er moet eerst een verklaring worden aangevraagd van een deskundige en kan een dergelijke wijziging alleen na een lange juridische procedure.

Mensen zijn zelf expert over hun eigen gender en moeten dus zelf kunnen bepalen wat hun genderregistratie is. Daarom is Bureau Clara Wichmann met twee eisers een procedure begonnen, met als doel een principiële uitspraak die kiezen voor een X in het paspoort toegankelijk maakt. De minister wilt internationale ontwikkelingen afwachten voor beleidswijziging.

Stand van zaken

De aanvragen zijn ingediend bij gemeenten en we bekijken momenteel de mogelijkheden voor een civiele procedure.

BODEMPROCEDURE BRAVIS

Bureau Clara Wichmann en de Geboortebeweging overwogen om samen met verloskundige Pauline Doedens een bodemprocedure te starten tegen het Bravis Ziekenhuis in Rozendaal. In deze zaak staat het zelfbeschikkingsrecht van een zwangere in het ziekenhuis centraal.

Een zwangere vrouw wenste met haar eigen verloskundige in het Bravis ziekenhuis te bevallen. Het ziekenhuis weigerde de betreffende verloskundige de toegang, omdat het ziekenhuis deel uitmaakt van een integraal geboortezorgnetwerk (Qocon), waar de verloskundige niet bij is aangesloten. Het kort geding om toch in het ziekenhuis te mogen bevallen is afgewezen.

Stand van zaken

Er ligt op dit moment een dagvaarding klaar die wordt besproken. We beraden ons nog op verdere stappen

BEHOUD EIGEN ACHTERNAAM

Bureau Clara Wichmann vindt dat vrouwen te allen tijde hun achternaam moeten kunnen behouden. Het Bureau ondersteunt daarom een zaak van een vrouw die na haar echtscheiding haar Turkse meisjesnaam probeert terug te krijgen.

Veel bipatride vrouwen die op basis van buitenlands recht door een huwelijk hun meisjesnaam zijn verloren, komen na de echtscheiding voor hoge kosten (€ 835) te staan om hun eigen achternaam weer terug te krijgen. Deze hoge financiële drempel is volgens het Bureau in strijd met artikel 8 van het EVRM en artikel 16 van het VN-Vrouwenverdrag.

Met de teleurstellende uitspraak van de Afdeling Bestuursrechtspraak uit 2018 zijn de nationale rechtsmiddelen uitgeput.

Stand van zaken

Op 17 november 2020 hebben wij een klacht ingediend bij het CEDAW-comité vanwege schending van het VN-Vrouwenverdrag. De Staat heeft 8 maanden de tijd gekregen voor een formele reactie op de klacht.

OVERTIJDPIJL

Bureau Clara Wichmann vindt dat alle vrouwen toegang moeten hebben tot de overtidpil. Samen met Women on Waves is het Bureau daarom een rechtszaak begonnen om de onrechtmatige strafbaarstelling van de overtidpil, Mifepriston, terug te draaien.

De Staat heeft in een schrijven naar apothekers en huisartsen gesteld dat de overtidpil een vorm van abortus is. Dit terwijl de pil op de lijst van essentiële geneesmiddelen van de Wereldgezondheidsorganisatie staat. De Inspectie voor de Gezondheidszorg heeft met hun brief veel angst bij huisartsen apothekers gecreëerd, omdat zij nu bang zijn dat zij strafbaar zijn. Hierdoor wordt de pil nu minder verstrekt.

Het gerechtshof Den Haag kwam op 12 februari 2019 tot de conclusie dat de reikwijdte van de strafwet niet duidelijk is, onder meer doordat het begrip 'zwangerschap' niet is gedefinieerd. Op basis van het legaliteitsbeginsel, wat inhoudt dat iets niet strafbaar kan zijn als er een duidelijke strafbepaling in het Wetboek van Strafrecht ontbreekt, concluderen de organisaties dat huisartsen en apothekers de overtidpil kunnen voorschrijven. Hierop werd een pilot georganiseerd door huisartsen.

Stand van zaken

De pilot van de overtidbehandeling door huisartsen is geslaagd. Op 5 maart 2020 stond hier hier een uitgebreid artikel over in Medisch Contact: Overtijdbehandeling door de huisarts lessen uit de praktijk. Bureau Clara Wichmann, Women on Waves en de betrokken huisartsen hopen dat op basis van deze bevindingen de standaarden en leidraden ook door de NHG worden aangeboden aan de rest van de Nederlandse huisartsen.

Bureau Clara Wichmann vindt dat anticonceptie voor iedereen gratis moet zijn

Op vrijdag 14 februari overhandigen we mede namens 7229 mede-eisers een dagvaarding voor de Staat om gratis toegang tot anticonceptie af te dwingen.

3 SAMENWERKINGEN EN PROJECTEN

SAMENWERKINGEN

ALLIANTIE 'SAMEN WERKT HET!'

Sinds 1 januari 2018 maakt Bureau Clara Wichmann deel uit van de Alliantie Samen Werkt Het! Deze alliantie bestaat uit vijf organisaties: WOMEN Inc., Movisie, Wo=Men, NVR en ons Bureau. Voor een periode van vijf jaar is er een strategisch partnerschap aangegaan met het Ministerie van OCW. De doelstelling van de Alliantie Samen Werkt Het! is om een betere balans te bewerkstelligen tussen werk en zorgtaken, met name voor vrouwen die in een financieel lastig parket zitten.

Voor dit doel organiseert Bureau Clara Wichmann, expertmeetings en verricht het bureau juridisch onderzoek. Daarnaast wordt gewerkt aan digitale toegang tot juridische informatie voor vrouwen.

Een aantal activiteiten uit 2020 die toebehoren aan de Alliantie Samen Werkt Het!":

JURIDISCH ONDERZOEK

In verband met de COVID-19 pandemie heeft de publicatie van onze onderzoeken vertraging opgelopen. Onderstaande onderzoeken hebben plaatsgevonden in 2020, publicatie volgt binnenkort.

- Bureau Clara Wichmann heeft onderzoek in gang gezet over de Regeling Dienstverlening aan huis. Deze regeling regelt de rechtspositie van mensen die minder dan vier dagen per week diensten verrichten in het huishouden: huishoudelijk werkers. Door deze Regeling wordt deze groep werkers, van wie 95% vrouw, niet gezien als werknemer. Dit betekent dat ze minder rechten hebben op het gebied van sociale zekerheid dan werknemers. Ze kunnen geen aanvullend pensioen opbouwen, hebben geen ontslagbescherming en zijn niet verzekerd bij langdurige ziekte of arbeidsongeschiktheid. Het

onderzoeksrapport legt de pijnpunten van deze Regeling bloot en roept op tot een formalisering van de markt voor persoonlijke dienstverlening. Het rapport wordt binnenkort gepubliceerd op onze website.

- Bureau Clara Wichmann heeft door Dr. Franca van Hooren een onderzoek laten uitvoeren naar werken in de Kinderopvang. 95% van de werkenden in de kinderopvang is vrouw, waarmee het een sterk gefeminiseerd beroep is. In dit onderzoek staat de arbeidspositie van werkenden in die sector centraal. Deze positie verschilt sterk: sommigen werken in dienstverband, de meesten als ZZP'er of onder de Regeling dienstverlening aan huis. De werkgelegenheid in de kinderopvang is volledig afhankelijk van de markt en is daarom een erg onzekere sector om in te werken. Het rapport laat zien dat het van belang is dat de kinderopvang minder conjunctuurgevoelig wordt, dat werkenden in deze sector meer gewaardeerd worden en doorgroeimogelijkheden moeten krijgen. Hiernaast moeten gastouders meer sociale bescherming krijgen en ligt er een belangrijke rol voor vakbonden, om werkenden in de kinderopvang goed te representeren. Het rapport wordt binnenkort gepubliceerd op onze website.

EXPERTMEETING: REGELING DIENSTVERLENING AAN HUIS

Op 2 oktober 2020 vond een expertmeeting plaats over de regeling dienstverlening aan huis. Er waren 9 deelnemers aanwezig variërend van ervaringsdeskundige, experts en advocaten. Tijdens deze meeting werd de uitsluiting van huishoudelijk personeel van de werknemersverzekeringen besproken. Vast is komen te staan dat de experts van mening zijn dat er sprake is van indirecte discriminatie en dat de huidige stand van zaken in strijd is met EU-recht en VN-mensenrechtenverdragen. De Regeling is vanwege haar discriminerende karakter onverbindend, in het bijzonder geldt dit voor de toepassing van de Regeling op PGB-ers. Er zijn mogelijkheden besproken om deze problematiek op te lossen.

EXPERTMEETING KINDEROPVANG

Op 14 december 2020 vond de expertmeeting over werken in de kinderopvang plaats. Samen met onderzoeker Franca van Hooren, waren Anja Eleveld, Nuna Zekic (leescommissie) Marlies Vegter, Elena Deliran en Femke Zeven aanwezig. Bij deze meeting is belangrijke interdisciplinaire kennis samengebracht over dit onderwerp, wat van groot belang is geweest bij de verdere uitwerking van het onderzoeksrapport over werken in de kinderopvang.

ONLINE RECHTSWINKEL: VRAAG CLARA

In mei 2020 lanceerde Bureau Clara Wichmann samen met WOMEN Inc, Wo=men, Movisie en De Nederlandse Vrouwen Raad VraagClara.nl, de online rechtswinkel voor vrouwen. Vrouwen in Nederland kunnen hun vragen over financiën, onderwijs, zorg en, niet onbelangrijk, over corona maatregelen aan Clara stellen. Clara biedt gratis juridische hulp op maat en is ook telefonisch bereikbaar. Het doel van VraagClara is om laagdrempelige juridische ondersteuning aan vrouwen te bieden. De vrouwen kunnen terecht op de website om de juridische vraag beantwoord te krijgen en telefonisch twee dagen in de week. Middels een achterwacht aan advocaten worden er wekelijks juridische vragen beantwoord.

Momenteel wordt ook een samenwerking met de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam in gang gezet rondom toegankelijke rechtswinkels voor vrouwen in Amsterdam.

DEGOEDEZAAK

DeGoedeZaak is een progressieve burgerbeweging die onafhankelijk is van politieke partijen, de belangen van progressief Nederland verdedigt en in staat is druk uit te oefenen op onze leiders. Een beweging die strijdt voor concrete maatschappelijke verandering en die bouwt aan een eerlijke, inclusieve, duurzame en democratische samenleving.

Samen met DeGoedeZaak voeren wij de rechtszaak tegen de Staat rondom gratis anticonceptie voor iedereen. We voerden samen campagne via een-zaakvooriedereen.nl.

VERENIGING VROUW EN RECHT

De Vereniging voor Vrouw en Recht 'Clara Wichmann' is een platform van juristen met interesse voor vrouw en recht in Nederland. De Vereniging stelt zich ten doel: het verbeteren van de rechtspositie van vrouwen en het bieden van een netwerk aan juristen en aanverwanten met interesse voor vrouw en recht. Er is inhoudelijke samenwerking tussen het bestuur van de Vereniging Vrouw en Recht en het bestuur van Bureau Clara Wichmann. Beide organisaties zijn voortgekomen uit het voormalige Clara Wichmann Instituut.

Samen met de VVR voeren wij de rechtszaak voor de 60.000 PGB-nemers die nu onder Regeling Dienstverlening aan huis vallen, terwijl deze zorg een overheidstaak is en deze regeling niet bestemd is voor deze groep.

PUBLIC INTEREST LITIGATION PROJECT (PILP) VAN HET NEDERLANDS JURISTEN COMITÉ VOOR DE MENSENRECHTEN (NJCM)

Het PILP van het NJCM voert strategische procedures voor mensenrechten in Nederland. Deze procedures hebben betrekking tot verschillende thema's, waaronder privacy, het recht op demonstratie en staatloosheid, maar ook op vrouwenrechten. Op die dossiers werkt het PILP in de regel altijd samen met Bureau Clara Wichmann. www.pilpnjcm.nl

In 2019 heeft Bureau Clara Wichmann en PILP gezamenlijk, bezwaar gemaakt tegen het subsidiebesluit op grond waarvan het ministerie VWS het Nu Niet Zwanger programma uitrolt. Na deze succesvolle procedure heeft de overheid nieuwe verplichtingen opgelegd aan het 'Nu Niet Zwanger' -project.

WOMEN ON WAVES

Women on Waves is een stichting zonder winstbejag die zich bezighoudt met de mensenrechten van vrouwen. Haar taak is het voorkómen van ongewenste zwangerschap en onveilige abortus, overal ter wereld. Women on Waves werd in 1999 opgericht door abortusarts Rebecca Gomperts

Samen met Women on Waves voeren we verschillende rechtszaken rondom zelfbeschikking en abortus.

COALITIE STUDERENDE MOEDERS

Bureau Clara Wichmann maakt deel uit van de coalitie 'Studerende moeders', om de voorzieningen voor deze groep te verbeteren. Studerende moeders en zwangere studenten lopen groot risico op vertraging en/of uitval tijdens de studie, wat vaak gepaard gaat met een studieschuld. In het MBO valt 50% van de studerende moeders en zwangere studenten voortijdig uit tijdens de studie. In het HBO en WO is dit 75%.

Uit onderzoek, verricht door Anja Eleveld e.a., blijkt dat onderwijsinstellingen te weinig specifieke regelingen hebben voor studerende moeders en zwangere studenten, zoals zwangerschapsverlof of flexibele roostering en tentamendata. De landelijke wettelijke regelingen die er wel zijn, zijn lang niet door alle instellingen geïmplementeerd. Studerende moeders en zwangere studenten zijn dan steeds afhankelijk van de welwillendheid van een studiebegeleider of docent. Het is voor hen vaak onzeker of, en op welke regeling, zij zich kunnen beroepen. De onderwijsinstellingen vinden de zwangerschap vaak de 'eigen keus' van de studenten en daarmee ook hun eigen verantwoordelijkheid.

PROJECTEN

GENDERED ONLINE HATE SPEECH

Online gendered hate speech is in toenemende mate een probleem dat vooral vrouwen en minderheidsgroepen treft. Bureau Clara Wichmann heeft daarom op 30 september 2020 het project 'gendered hate speech' gelanceerd. Het doel van dit project is het verkennen van de mogelijkheden om online gendered hate speech juridisch een halt toe te roepen en de juridische positie van vrouwen die hiermee te maken krijgen te versterken.

Op 28 oktober organiseerde Bureau Clara Wichmann samen met Pakhuis de Zwijger een gesprek met Nadine Ridder, Nani Jansen Reventlow, Sylvana Simons en Nawal Mustafa over de gevolgen van racistische en seksistische hate speech en hoe dit, juridisch, mogelijk een halt toegeroepen kan worden. Het event werd georganiseerd naar aanleiding van de lancering van het project 'gendered hate speech' van Bureau Clara Wichmann: een juridische verkenning waarin de civielrechtelijke aspecten van dit probleem en de mogelijkheden om schade te verhalen worden onderzocht.

VROUWELIJKE ONDERNEMERS EN CORONA STEUNMAATREGELEN

Aan het begin van de coronacrisis zijn er snel steunmaatregelen opgetuigd om bedrijven en zzp'ers overeind te houden en werkgelegenheid te behouden. Deze NOW-, Tozo- en TOFA-regelingen pakken mogelijk negatief uit voor vrouwelijke ondernemers doordat er sprake is van indirecte discriminatie. Zo wordt er bijvoorbeeld geen rekening gehouden met zwangerschap in de referentieperiode wanneer het omzetverlies voor een NOW-aanvraag wordt berekend.

Sinds oktober 2020 hebben we meerdere stappen ondernomen om problemen in kaart te brengen, verder uit te zoeken en onder de aandacht te brengen bij minister Koolmees van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW).

WETSVOORSTEL SEKSUELE MISDRIJVEN

Naar aanleiding van het wetsvoorstel Seksuele misdrijven van minister Grapperhaus schreef Bureau Clara Wichmann een advies aan het ministerie Justitie en Veiligheid. In het advies onderstrepen wij het belang van het in stand laten van het huidige verkrachtingsartikel. Hiernaast hebben we, samen met Amnesty International en Kenniscentrum Rutgers, een evenement georganiseerd over seksueel geweld en het belang van goede wetgeving. We blijven met deze organisaties in contact over het te verwachten aangepaste wetsvoorstel.

Huishoudelijk werk wordt
door de wet nog steeds niet
erkend als volwaardig werk.

Hierdoor hebben huishoudelijk werkers weinig
sociale zekerheid en een slechte arbeidsrechtelijke positie.

4

IN DE MEDIA

De afgelopen jaren heeft Bureau Clara Wichmann en haar rechtszaken steeds meer media-aandacht ontvangen. Een greep uit recente artikelen:

- [NPO 1](#), Anticonceptiepil vergoeden is leuk, maar het is lang niet genoeg, **10 december 2020**
- [Trouw](#), Afstandsmoeders klagen samen de staat aan, **25 juni 2020**
- [Parool](#), Online Rechtswinkel dit is dringend nodig, **26 mei 2020**
- [Trouw](#), Vrouwen naar rechter vanwege om compensatie bij leven kloosterorde, **7 april 2020**
- [NRC Handelsblad](#), Vrouwen draaien op voor kosten van iets waar de hele maatschappij van profiteert, **14 februari 2020**
- [Parool](#), Nederlandse staat op Valentijnsdag gedagvaard om gratis anticonceptie, **14 februari 2020**
- [Volkskrant](#), Transgender eist excuses overheid: Om vrouw te worden, moest ik me laten steriliseren, **17 februari 2020**

Daarnaast hebben we deelgenomen aan verschillende activiteiten, evenementen en publicaties. Een greep uit onze activiteiten:

- [Santi van den Toorn](#) - Talkshow Truus - Tivoli Utrecht - Een feministische talkshow over... activisme, **februari 2020**
- [Anniek de Ruijter](#) - Podcast Damn Honey - Aflevering 39 over Abortus ten tijde van crisis, **maart 2020**
- [Sarah Jeddaoui](#) - Parool - Online rechtswinkel voor vrouwen: 'Dit is dringend nodig', **mei 2020**
- [Agnes Cremers](#) - de Volkskrant - Gastcolumnist, **juli 2020**
- [Femke Zeven](#) - Podcast Kussenpraat - Anticonceptie en waarom wij baas in eigen buik moeten zijn, **november 2020**
- [Femke Zeven](#) - Late Night Talks - Pakhuis de Zwijger - Een tafel gesprek over o.a. seksueel misbruik. **augustus 2020**

Mag ik worden ontslagen omdat ik zwanger ben?

Zorg en zwangerschap zijn geen reden voor ontslag

Ik ben Clara, ik help je je recht te halen. Stel je vraag op vraagclara.nl

Clara
Recht voor vrouwen

Het doel van VraagClara.nl is om laagdrempelige juridische ondersteuning aan vrouwen te bieden.

In mei 2020 lanceerde Bureau Clara Wichmann de online rechtswinkel voor vrouwen.

5 PLANNEN 2021

Naast de lopende strategische rechtszaken, projecten en samenwerkingen staat voor 2021 onder andere op de agenda:

HATESPEECH

In 2020 zijn we begonnen met een juridische verkenning voor een civiele procedure rondom online gendered hate speech. Dit jaar onderzoeken we de verdere mogelijkheden voor een procedure.

Vanuit Bureau Clara Wichmann zetten we enkele expertmeetings op en hebben we contact met advocaten over een mogelijke strategische rechtszaak.

#METOO EXPERT MEETING

In 2021 organiseren we een nieuwe expertmeeting over #metoo-zaken. Er is eerder een kleinschalig onderzoek uitgevoerd die de kernproblematiek uiteenzet, samen met een overzicht van het huidige geldende recht. Er is op dit vlak binnen het arbeidsrecht nog veel te winnen. Te denken valt aan de verplichting van een instelling van onafhankelijke vertrouwenspersonen en een degelijke en toegankelijke klachtenprocedure. Tijdens de expertmeeting

gaan we met arbeidsrecht- en strafrechtjuristen verkennen wat de huidige hiaten zijn in het beleid en welke procedeermogelijkheden er momenteel zijn om deze tegen te gaan.

WET PARTNERALIMENTATIE EXPERT MEETING

Op 11 december 2018 is de initiatiefwet Partneralimentatie aangenomen in de Tweede Kamer, zonder veel discussie. Ze gingen akkoord met de vermindering van de maximale duur van partneralimentatie van 12 naar 5 jaar. De motivering was dat 12 jaar te lang is voor ex-partners om aan elkaar verbonden te blijven. Verder stelden de initiatiefnemers: 12 jaar is oneerlijk voor mannen, verkorting van de duur bevordert de economische zelfstandigheid van vrouwen en verkorting van de duur vermindert het aantal rechtszaken. Geen van deze beweringen werd onderbouwd. Bureau Clara Wichmann Bureau is voorstander van een gelijkere taakverdeling van

betaalde arbeid en zorg maar vindt dat de wetgever niet vooruit moet lopen op een situatie die (nog lang) geen realiteit is. In Nederland is de voltijd/

deeltijd taakverdeling in relaties gangbaar en deze taakverdeling is zo verweven met alle levensterreinen dat het betekenisloos is van vrije keuzen te spreken.

Partneralimentatie wordt al minder toegewezen door de rechter. Er zijn echter ook ex-partners voor wie de rechter tot dusver een partneralimentatie langer dan vijf jaar wel degelijk nodig, mogelijk en billijk vond. Dit maatwerk is nu onmogelijk geworden. We verwachten dat ex-partners dan na vijf jaar een beroep op de bijstand zullen moeten doen. Dat zullen vrijwel altijd (financieel kwetsbare) vrouwen zijn. Tijdens deze expertmeeting zal aan de hand van een two pager met informatie over de wet samen met experts worden verkend wat de mogelijkheden zijn tot wijziging van de wet, of het creëren van een mogelijkheid voor de rechter om maatwerk toe te passen.

BORSTIMPLANTATEN

Er is steeds meer wetenschappelijk bewijs voor schade na het inbrengen van borstimplantaten. De borstimplantaten waar het om gaat zijn macrogetextureerde en polyurethaan gecoate borstimplantaten. Deze siliconen implantaten met ruwe buitenkant worden vooral gebruikt voor borstreconstructies en minder vaak voor cosmetische ingrepen. Naast een verhoogde kans op lymfeklierkanker hebben vrouwen last van auto-immuunklachten, vermoeidheid en pijnlijke spieren. Naar schatting zouden in Nederland zo'n 200.000 mensen zo'n implantaat hebben maar het verbod geldt alleen voor nieuw te plaatsen implantaten.

Bureau Clara Wichmann voerde in 2014 tevergeefs een rechtszaak hieromtrent en trok in 2019, na nieuwe schokkende berichten, opnieuw aan de bel. Bureau Clara Wichmann vindt dat de minister van VWS moet ingrijpen tegen onveilige borstimplantaten en dat alle vrouwen waarbij deze risicovolle borstimplantaten al zijn geplaatst het recht hebben

om deze kosteloos te laten verwijderen. In 2021 gaan we verder met het onderzoeken van juridische mogelijkheden. Ook krijgen we veel zorgelijke berichten over bekkenbodemmatjes. Advocatenkantoor Stibbe kijkt momenteel naar het contact tussen het RIVM met het Inspectie voor de Gezondheidszorg.

TOEGANKELIJKHEID RECHTSHULP

Met het platform VraagClara wil Bureau Clara Wichmann rechtshulp meer toegankelijk maken voor vrouwen in Nederland. Het platform is in 2020 gelanceerd en in 2021 gaan we dit met samenwerkingspartners uitbreiden om onze doelgroep zo goed en breed mogelijk te bereiken. Een onderdeel hiervan zijn de ontwikkeling van toegankelijke rechtswinkels, die we momenteel samen opzetten met de gemeente Amsterdam en de Universiteit van Amsterdam.

MENSTRUATIE-APPS & PRIVACY

Samen met Bits for freedom onderzoekt Bureau Clara Wichmann de juridische mogelijkheden om doorverkopen van medische gevoelige informatie tegen te gaan. Er wordt door vrouwen momenteel grootschalig gebruik gemaakt van menstruatiecycli apps. De applicaties worden gebruikt om menstruatiecyclussen bij te houden en daarnaast om de vruchtbaarheid in de gaten te houden. De opslag van deze data is vaak niet veilig terwijl de informatie zeer intiem is. Deze apps verkopen gegevens door terwijl gebruikers hier niet van op de hoogte zijn.

BUREAU CLARA WICHMANN

JAARVERSLAG 2020